

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Bedae expositio in Lucam - Cod. Aug. perg. 64

[S.l.], [1. Drittel des 9. Jh.]

Einführung, Vorrede

[urn:nbn:de:bsz:31-1401](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-1401)

REVEREN TIS SIMO

IN XPO FRATRI ET CON
SACRDOII BIDA PRBO
ACCA PERPETUAM
IN DNO SALUTIM.

Saepe quidem tuae sc̄ae fraterni
tati & absens scribendo & conlo
quendo praesens suggeres si ut post
expositionem actuum apostolorū
in euangelium quoq; luciae scri
bere digneris. Quod ipse acce
nus uerecanda excusatione dif
ferre quam facere maluisti.
At testando te duas maxime ob
causas a temptando hoc opere
deteritū. Quia uidelicet &
ipsum opus arduum a sc̄is simo
ac doc. tissimo anti fite ambro
sio sit praecoccupatum. Nec te
negotium uires tuas excedens sus
cipere ausum. Immo nec te opus
fore ab ullo rep̄ci quod a sum
mo ingenio constaret optime con
pletum. Et esse laboris super

flui post fortissima tanti uiri dic
ta uel eadem aliter quasi compila
torem dicere uel quasi minus doc
tū infirmiora uelle subire. Te
que multum timere ne in repre
hensionem studii ueterum noua
condere puteris. Dicatur q; tibi
illud antiqui prouerbii in mare
quid pisces quid aquas in flumina
mittas. Larga sed indignis munera
funde locis. Sed huic obiectioni
tuae breuiter respondeo. Quia
luxta comicum nihil sit dictum
quod non sit dictum prius. Et quia
caritas omnia sustinet. Nec sc̄is
umquam moris fuerit inuicem in
uidere inuicem prouocare sed
unumquemque in ornanda domo
dñi pro uirib; suis obtulisse quod
potuerit. Neque enim uel beatus
papa gregorius timuit ne offen
deret patres. A quib; tot expositas
euangelii lectiones in suis ipse re
tractauit omelias uel augustinus
aut qui libet alius patrum ante
cedentium tractatorum intuitu.
Ne aut psalmos aut alia quae

rogabatur exponere & aut quaeque
sibi uidebantur scribere & manum inueni-
endo retractavit. Quin & iam ut idem
Augustinus ait. Ideo necesse est ut
plures a pluribus fieri libros diuerso
stilo sed non diuersa fide & iam de
quaestionibus eisdem ut ad plurimos
res ipsa perueniat ad alios sic ad
alios autem sic. Sunt autem quae-
dam in expositione beati Ambrosii
in lucam tam diuina simul & ex-
celsa quod tuam quoque scitatem
uidisse non ambigo. Ut ad doctori-
bus solum intellegi queant. Ar-
dibus uero fastidiosisque lectoribus
quales in praesenti aeuo plures
inuenies praedifficultate uel ad-
sequendi quae diuina sunt uel capi-
endi quae alta. Ne quaerenda qui-
dem quasi se celsiora nec quasi se
fastiora putentur esse scrutanda.
Nec parum dedit indicium doctissimus
pater Augustinus. Qui ad Paulinam
diuina famulam deuotendo deo scribens
non aliis magis quam ex hoc opuscu-
lo sumptis beati Ambrosii testimonium
utendum putauit. Et ea pariter

non solum ponenda simpliciter sed
& iam exponenda iudicauit. Ideo
ut ex paucissimis memorati tractato-
ris sententiolis non paruum uolu-
men retractando confecerit.
Quod ideo commemorandum putauit
ut & tua sancta fraternitas & legentes
simul agnoscerent. Uolo enim com-
placere a te per tua auxilium opere quod
postulo hanc simul epistolam in
capite praeponi te non ab aliam
quam concordia fraternali
gratiam in lucam scribere rogatum.
Ut qui obtenerit ^{uoluntate} ingenii sub-
limia uel difficilia intellectu ca-
pere nequeant haec simplici stilo
exposita facilius adprehendant. Er-
go age dilectissime memorato ope-
ri sed uelut insisteret beati lucam
luculento sermone expone. Et quae
seu Ambrosius quaedam indiscussa
praeterit quae illi quasi summe
eruditionis uiro plana nec quaesitu
digna uidebantur. Haec quoque per-
spectis aliorum patrum opusculis di-
ligentius uel tuis uel eorum dictis
explanare curato. Credo & iam

tuo uigilantissimo studio qui in
lege di meditata dies noctesq;
ducis per uigiles nonnullis in locis
quae ab eis intermissa sunt quid sen-
tiri debeat auctor lucis aperi. &
Iustum namque satis est & super ne-
pudatit atque aequitatis moderami-
ni conueniens. ut qui neglectis ad
integrum mundi negotiis a & eternu
uerumque sapientiae lumen in defes-
sa mente persequeris. Et hic fructu
intellegentiae pu^{ri} oris adsequaris.
Et in futuro ipsum in quo sunt omnes
thesauri sapientiae & scientiae
absconditi. Regem in decore suo
mundo corde contempleris. Intiman-
dum sane tuae sanctitati credidi
quod mo^{re} & quosdam. quare in ex-
positione apocalypsis ubi ad quattu-
or animalia uentum est noua inter-
pretatione mattheum in leone. mar-
cum in homine designatum dixeris.
Cum nonnulli contra mattheum ho-
mini quia quasi de homine scribere
incipiat. Marcum leoni. In quo uox
in deserto rugientis audiatur ad sig-
nent. Rogo que in hoc opere plenius

quid tibi de his uerius uideatur
insinues. Memorem nostri tuam
scam fraternitatem di dilectionis
& pacis conseruare ad consideran-
da suae legis mirabilia semper in-
lustrare dignetur

**DOMINO BENISSIMO
IN NIMIUM DESIDERAN-
SIMO. ACCA. EPO. BUDA
HUMILIS PRBR. IN DNO AC
TERNO SALUTEM**

Mira uere est & uera mire
doctoris egregi sententia. Quia
caritas omnia credit omnia sperat.
Datit namque ad me epistulis ut
aliqua tibi scribam rogare te dicis.
Et in interrogandam. necdum que
meae consensionis accepto respon-
so quaesitis adhuc opusculis quasi
iam adquisitis ac perfecte consumatis
praefationis signaculum condit.
Nondum fundamine iacto non adlata
saltim materia ipse quasi completo iam
tanti laboris aedificio. Clauis quib;
Introitus muniatur dirigis. Ut pude-
at non cito subire opus quod cito sub
eundem citius explendum fides amica

praesumat. Non haec ceste alia
quam indubitata mutui fiducia
facit amoris. Quae de amico pecto
re ut dictum est omnia dum taxat
quae fieri possunt credit omnia
sperat. Unde & ego mox lectis tuis
dulcissime scitatis paginulis inuinc
ti me operis labori subposui. In
quo ut innumera monasticae ser
uitutis & inacula praedeream ipse
mibi dictator simul notarius & li
brarius existerem. **A**d gregatissq;
hinc inde quasi insignissimis ac
dignissimis tanti muneris artificib;
opusculis patrum. Quid beatus
ambrosius quid augustinus quid
deniq; gregorius uigilantissimus
iuxta suum nomen nostrae gentis
apostolus. Quid hieronimus sacre
interpretis historie. Qui de ceteri
patres in beati lucae uerbis sense
runt quid dixerunt diligentius inspi
cere satagi. Mandatumq; conti
nuo scidulis ut uisisti uel ipsi seoru
si syllabis uel ceste meis breuandi
causa sermonib; ut uidebatur edidi.
Quorum quia operosum erat

uocabula interserere per singula
& quid a quo auctore sit dictum no
minatim ostendere commodum
dixi eminus elatere primas nominu
litteras inprimere. Per quae has
uiritam ubicumq; patrum incipiat.
Ubi sermo quem transtuli desinat
intimare sollicitus per omnia ne
maioru dicta furari. Et haec
quasi mea propria componere dicar.
Multuq; obsecro & per dnm legen
tes obtestor. Ut si qui forte nostra
haec qualiacumq; sunt opuscula trans
criptione digna duxerint memo
rata quoque nominum signa ut
in nostro exemplari repperiunt
ad figere meminerint. Nonnul
la & iam quae ut uerbis tuae
scitatis loquar mihi auctor lucis
a peruit proprii sudoris indicia
ubi oportuum uidebatur ad
nexui. Qui in leges diuinae medi
tatione & si non ut ipse scripsisti.
Dies noctesq; per uigiles ducere
sufficio. Non paruum tamen
studii me in scripturis impendis
se non dubito. & ea solum quae

mibi auctor lucis aperire dignatus est. Non in hoc tantum opusculo sed in omni prorsus lectione potuisse uidere. Id est recte sentiendo dinoscere. Quod uero ais mouere quosdam quare in apocalypsi noua inter praedicatione mattheum leoni. marcum homini ad signarem. In tueri debuerant. qui cumque illi sunt quos mouet quia non hoc mea noua sed antiqua patrum explanatione traditum dixi. Neque enim mihi a me ipso ita uisum sed ita ab eato augustino expositum fuisse memorauit. Et paucis & iam inde ad firmare & adiungi. Cuius non ab re est supra quoque uerba ponentes. Quid de euangelistis uel triphiseorum animalibus senserit ostendamus. Quibus & illud nostrum opus ab iniusta uituperatione saluetur & hoc praeposita tanti doctoris auctoritate firmetur. Cum ergo multa pulchre & maxime de euangelistis in libro de consensu eorum primo praemisisset & iungit in cetera dicens.

3
Et quamuis singulis suum quendam narrandi ordinem tenuisse uideantur. Non tamen unusquisque eorum uelut alterius precedentis ignarus uoluisse scribere repperitur. Uel ignorata praetermississe quae scripsisse alius inuenitur. Sed si cut unicuique inspiratum est non superfluum cooperationem sui labori ad iunxit. Nam mattheus suscepisse intellegitur in carnatione domini secundum stirpem regiam. & pleraque secundum hominum praesentem uitam facta & dicta eius. Marcus eum subsequutus tamquam pedisequus & breuiator eius uideatur. Cum solo quippe iohanne mihi dixit. solus ipse per pauca. cum solo luca pauciora. Cum mattheo uero plurima & multa pene totidem atque ipsis uerbis siue cum solo siue cum ceteris consonante. Lucas autem circa sacerdotalem domini stirpem atque personam magis occupatus apparere. Nam & ad ipsum dauid non regium stemma secutus ascendit. sed per eos qui reges non fuerunt exiit ad nathan filium dauid

qui nec ipse rex fuit. Non sicut
mattheus qui per salomonē re-
gem descendens. Ceteros & iam
reges ex ordine persecutus est.
seruans in eis de quo postea loque-
mur misterium numerum. Quis
enim ih̄s xp̄s unus uerus rex &
unus uerus sacerdos. Illud ad re-
gendum nos illud ad expiandum
has duas personas apud patres
singillatim commendatas suā
figuram egisse declarauit. Et
paulo post secundum hominem
quippe xp̄s inquit & rex & sa-
cerdos effectus. Cui dedit d̄s
sedem dauid patris sui ut regni
eius non esset finis. Et esset ad in-
terpellandum pro nobis mediator
& hominum homo xp̄s ih̄s. Non au-
tē habuit tamquam breuiatorē
coniunctum lucas. Sicut marcum
mattheus. & hoc forte non sine ali-
quo sacramento quia regum non
^{si necomitu} obsequio. Unde ille qui regiā per-
sonam xp̄i narrandā suscepit
habuit sibi tamquā comitē adiunctū
qui sua uestigia quodā modo ^{sequitur}

Sacerdos autē qm̄ in sc̄a sc̄orū solus
Intrabat. Propter ea lucas cuius
circa sacerdotium xp̄i erat intentio
Non habuit tamquam socium subse-
quentem qui suam narrationē quodā
modo breuiaret. Tres tamen isti euan-
gelistae in his rebus maxime diuersa
ti sunt. Quas xp̄s per humanā carnē
temporaliter gessit. Porro autē io-
hannes ipsam maxime diuinitatē
dñi qua patri est aequalis intendit.
Eam q; precipue suo euangelio quan-
tū inter homines sufficere credidit
Commendare curauit. Itaq; longe
ā trib; istis superius festur. Ita ut hos
uideas quodam modo in terra cum
xp̄o homine conuersari. Illū autem
transcendisse nebulam quae tegitur
omnis terra. & peruenisse ad li-
quidum caelum. Unde acie mentis
acutissima atq; firmissima uideret
In principio uerbum d̄m apud d̄m
per quo d facta sunt omnia. & ipsū
agnosceret carnem factum ut ha-
bitaret in nobis. Item post aliquan-
ta. Unde mihi uidentur inquit qui
ex apocalypsi illa quattuor

animalia ad intellegendos quatuor euangelistas inter praedicti sunt. probabilius aliquid ad tendisse illi qui leonem in mattheo. hominem in marco. uitulum in luca. Aquila in iohanne intellexerunt. Quam illi qui hominem mattheo. aquila marco. leonem iohanni tribuerunt. De principis enim librorum quanda coniecturam capere uoluerunt. Non deota intentione euangelistarum quae magis fuerat perscrutanda. Multo enim congruentius ille qui regiam xpi personam maxime commendat per leonem significatus accipitur. Unde & apocalypsi cum ipsa tribu regia leo commemoratus est. Ubi dictum est. Uicit leo describitur iuda secundum mattheum enim & magi narrantur uenisse ab oriente ad regem quae rendum & adorandum qui est per stellam natus apparuit. Et ipse rex herodes regem xpm formidat infante. atque ut eum possit occidere tot paruulos necat. Quod autem per uitulum luca significatus

sit propter maximam uictimam sacerdotis neutri dubitauerunt. Ibi enim a sacerdote zaccharia incipit sermo narrantis. Ibi cognatio mariae & elisabeth commemoratur. Ibi sacramenta primi sacerdotis in infante xpo. & plura narrantur. & quaecumque alia possunt diligenter aduersari. Quibus appareat lucas intentionem circa personam sacerdotis habuisse. Marcus ergo quineque stirpem regiam neque sacerdotalem uel cognationem uel consecrationem narrare uoluit. & tamen in eis uer sacus ostenditur quae homo xpi operatus est. Tantum hominis figuram in illis quattuor animalibus significasse uideatur. Haec autem animalia tria siue leo siue homo siue uitulus in terra gradiuntur. Unde isti tres euangelistae in his maxime occupati sunt quae xpi in carne operatus est & quae praecepta mortalium uitae exercendae carnem possidentibus tradidit. At uero iohannes supra nubila in firmitati humanae uelut aquila uolat & lucem incommutabilis

ueritatis acutissimis atq; firmissi-
mis oculis cordis intuetur.
Haec beati augustini pauca de
pluribus excerpta testimonia ad
repellendam querulorum ca-
lumniam epistolae praefationis
inserui. Quae & prisco nostro
operi. ut dictum est tutelam
defensionis exhibeant. & praesenti
signaculum non ignobile prae-
figant.

Orantem pro nobis sanctam
paternitatem uestram gratia
superni adiutoris conseruare
atq; ad defensionem eccle-
siae suae sciae semper corro-
borare dignetur.

I PRAEFATIONE LUCAS.
Theophilo euangelium indi-
cat per ordinem descripturum.

II Sacerdotium iusti zachariae re-
festur. & uisio in templo qua ei filius
angelo reuelante promittitur nas-
citurus. Cuius & iam conceptio
memoratur.

III Missus angelus ad maria nascitu-
rum loquitur saluatorem quomox
concepto salutatur ab elisabeth & ex-
ultante in utero iohanne. Unde post
tres menses reuersa est in domum suam.

IIII Nato iohanne uox eloqui in utero
redditur patri. illico propheta anti-
puer in deserto est usq; in diem
ostensionis suae ad israhel.

V Refestur editum caesaris & nati-
uitatis xpi pastoribus ab angelis un-
tiat. Cum quo caelestis militiae
multitudo canit gloria in excelsis deo.

VI Angelis discedentibus pastores
profecti saluatorem in praesepe
positum reppererunt deum super his
quae uidebant conlaudantes.

VII Octauadis circum cisionis eius
& tricesima tertia purgationis eius